

A TANULÓK ÉRTÉKELÉSÉNEK PEDAGÓGIAI FOGALMA A KÖZNEVELÉSI TÖRVÉNY TÜKRÉBEN

T-2

Rónay Zoltán

ELTE Neveléstudományi Intézet

Kulcsszavak: az értékelés törvényi keretei; emberi méltóság; jogtudatosság

A neveléstudomány kimunkálta és folyamatosan fejleszti a pedagógiai értékelés fogalmát, módszertanát (pl. Lénárd & Rapos, 2009). A tanulók értékelése vonatkozásában alapvetően a neveléstudományi elméletek jelentik azt a követelmény-összességet, amely alapján e tevékenység vizsgálható. Az ezzel összefüggő munkák interdiszciplináris határterületein a jogtudományi megközelítés, annak látszólagos távolsága okán, kevésbé jellemző. Ugyanakkor régóta jelentkezik a pedagógusok mint jogalkalmazók jogismerete és jogtudatossága iránti, az ezekkel összefüggő képzési igény (Badó, 2015; Bíró, 1998; Ligeti & Márton, 2001). Ebbe illeszkedik az értékelés kérdése is, hiszen a tanulók értékelése során a pedagógus nem csupán hivatásgyakorlóként, hanem jogalkalmazóként is eljár. Az előadás célja az, hogy bemutassa, a jogi szabályozás átszövi a pedagógiai munkát is. Ennek jegyében felhívja a figyelmet a két diszciplína (neveléstudomány és jogtudomány) erőteljesebb közelítésének, az interdiszciplináris jellegű kutatások folytatásának és azok eredményeinek a pedagógusképzésbe történő visszacsatolásának fontosságára, illetve arra a tényre, hogy e kérdéskörrel a hazai, különösen a jogi szakirodalom – főként az új szabályozási keretek között – meglehetősen szűkszavúan – elsősorban a gyermekek, tanulók jogai felől közelítve – foglalkozik (pl. Aáry-Tamás & Aronson, 2010; Mattenheimer, 2017; Szüdi, 2010). Az előadás – mivel középpontjában a hatályos törvényi rendelkezés áll – a jogtudományban kiforrott jogszabáylelemzés módszerével mutatja be a problematikát, egyúttal tükrözteti a neveléstudomány pedagógiai értékelés fogalmával és módszertanaival összefüggő főbb hazai tudományos munkák megállapításait a jogszabályi rendelkezésekben. Kitérve néhány külföldi példára, az összehasonlító jog eszközeivel bemutatja a hasonló vagy eltérő szabályozási megoldásokat. Ennek eredményeképpen az előadás alapján láthatóvá válik, hogy a tételes jogi szabályozás a szummatív értékeléssel összefüggő rendelkezésekre szűkül, miközben a diagnosztikus, formatív, fejlesztő értékelés – látszólag – szabályozatlan módon valósul meg. Az előadás arra is rávilágít, hogy a személyes adatok védelmére és az emberi méltóság és a személyiségi jogok tiszteletére vonatkozó előírások olyan általános elvárásként jelennek meg, amelyek betartása a pedagógusi hivatás gyakorlása során – így az értékeléskor is – törvényes kötelezettség, és amelyek egyúttal iránymutatást adnak ezen tevékenységek jogszerű gyakorlásához. Mindennek a beemelése a pedagógusképzésbe elengedhetetlenül szükséges annak érdekében, hogy a jövő pedagógusai felkészültek legyenek a jelenlegi (és feltehetően a jövőbeni), meglehetősen túlszabályozott hétköznapi munkavégzésre, egyúttal kritikai szemléletű és jogkövető magatartásuk által példamutatók legyenek tanítványaik számára is.